

מאמר מקורי

“האירוויזיון בסכנה!”: המסגור התקשורתי של אירוח תחרות האירוויזיון בתל אביב כמשקף שסעים חברתיים ושיח של חרדה לאומית

גילעד גרינוולד*

תקציר

במאי 2019 התקיימה תחרות האירוויזיון בישראל לראשונה מזה עשרים שנה. מרגע זכייתה של ישראל בתחרות ועד לאירוחה בתל אביב בשנה העוקבת, התחרות זכתה לסיקור אינטנסיבי חסר תקדים בתקשורת הישראלית. מאמר זה בוחן את מסגורו החדשותי של האירוויזיון בשלושה עיתונים מקוונים ישראלים במהלך שנה זו. באמצעות ניתוח תוכן איכותני, אני מראה כיצד מה שנדמה היה כסיקור אירוע בידורי בלבד, קיפל בתוכו למעשה שיקוף אנתרופולוגי עמוק של מחלוקות אידאולוגיות, דתיות ומעמדיות. בנוסף, החשש המתמיד מפני ביטול התחרות, בעיקר על רקע ביטחוני ועל רקע הקריאות לחרם בינלאומי עליה, היווה ביטוי לחברה המצויה תחת “עומס יתר” והמאופיינת בשיח של חרדה לאומית וטראומה. מסקנות המאמר מעוגנות בתפיסת התקשורת כתרבנות, והן מצביעות על כוחה של התקשורת לשקף, לאכוף ובעקיפין גם לעצב נורמות פוליטיות וחברתיות. זאת, לא רק בנושאים ה”קשים” הנמצאים על סדר היום הציבורי, אלא גם בכיסוי “חדשות רכות”.

הקדמה: תחרות הזמר של האירוויזיון

ב-12 במאי 2018 זכתה ישראל במקום הראשון בתחרות האירוויזיון לראשונה מזה עשרים שנה, עם השיר “Toy” אשר נכתב והולחן על ידי דורון מדלי וסתיו בגר, ובוצע על ידי הזמרת נטע ברזילי. מעבר להזדים חסרי התקדים להם זכתה התחרות בשיח הפוליטי, הציבורי והתקשורתי בישראל בעקבות הזכייה, מיד לאחריה החלו הכנות קדחתניות לאירוחה בארץ ב-2019. במשך כשנה, הכנות אלו היו מלוות בחשש מתמיד מביטול התחרות בישראל והעברתה למדינה אחרת. אף על פי שבאופן מסורתי המדינה המנצחת בתחרות זוכה לארח בשנה העוקבת, הן “איגוד השידור האירופי” האחראי על התחרות והן ממשלת ישראל ותאגיד השידור הציבורי “כאן”, הצביעו על קשיים שונים ומגוונים העלולים לפגוע באפשרות לקיימה בארץ. בין הקשיים ניתן למנות היבטים ביטחוניים, חרם תרבותי על ישראל המונהג בידי תנועת ה-BDS, קיום חזרות ביום שבת, מחלוקות בנושא תקצוב התחרות, קושי בקביעת העיר שתארח את התחרות ועוד. מכשלות אלו סוקרו באופן עקיב בתקשורת

* ד”ר גילעד גרינוולד (gilad.greenwald@biu.ac.il), בית הספר לתקשורת, אוניברסיטת בר-אילן.

הישראלית, והיו לעתים קרובות בעלות אופי "חרדתי", על גבול הטרואומתי, תוך שהן פורטות על לחצים מובנים של החברה והפוליטיקה בישראל, ובהתאם להתפתחויות האקטואליות.

"תחרות הזמר של האירוויזיון" (Eurovision Song Contest) היא מפעל תרבותי-טלוויזיוני אשר נוסד בשנת 1955, ונערך לראשונה בלוגאנו (שווייץ) ב-1956 עם שבע מדינות משתתפות (Ginsburgh & Noury, 2007). התחרות הייתה רעיון של מרסל בזנסון, מנהלו הראשון של "איגוד השידור האירופי" (EBU) האחראי על התחרות. הרעיון של בזנסון ליסד תחרות שירים שנתית שאב השראה מפסטיבל השירים האיטלקי של סן רמו. האירוויזיון הוא אחת מן היוזמות התרבותיות הגדולות באירופה ובעולם, הן מבחינת סדר הגודל ההפקתי והן מבחינת מספר הצופים במשדר הנע בין כ-200 מיליון לבין כחצי מיליארד צופים מדי שנה. מאחר שב"איגוד השידור האירופי" חברים גם גופי תקשורת ציבוריים אשר אינם נמצאים גיאוגרפית ביבשת אירופה, הרי שעם השנים השתתפו בתחרות גם מדינות מזרח תיכוניות (כגון ישראל ומרוקו) ואסייתיות (כגון קפריסין, ארמניה ואזרבייג'ן) (Jordan, 2011). אף על פי שמבחינה רשמית האירוויזיון הוא אירוע אפוליטי, ההיסטוריה שלו משקפת במידה רבה את השינויים שעברה יבשת אירופה. עם היווסדו, היה האירוויזיון רעיון לאיחוד תרבותי של יבשת אירופה לאחר מלחמת העולם השנייה, ואכן השתתפו בו גרמניה, בריטניה וצרפת. במהלך המלחמה הקרה הוא נתפס כאירוע תרבותי, המייחד את המערב אל מול הגוש הקומוניסטי: אף מדינה קומוניסטית לא נטלה בו חלק, למעט יוגוסלביה. עם "התרחבותה" הרעיונית של אירופה מזרחה בעידן שלאחר המלחמה הקרה, נכללו בתחרות עוד ועוד מדינות מזרח אירופאיות (כגון פולין, רומניה וצ'כיה) ואף חלק ממדינות ברית המועצות לשעבר (כגון רוסיה, אוקראינה ובלארוס) (Singleton, Fricker, & Moreo, 2007). התחרות חוללה לא פעם "תקריות פוליטיות" גם ברמה מקומית, כמו, לדוגמה, השיר האוקראיני המנצח בשנת 2016 אשר התייחס לדיכוי האוכלוסייה בחצי האי קרים על ידי הרוסים. תקריות כאלו העידו על הקרעים והפערים, אשר איתגרו במשך השנים את ה"פנטזיה" של האירוויזיון בדבר אחוות עמים ומדינות. כמו כן, מאחר שהמנצח בתחרות האירוויזיון נקבע בהצבעה בין המדינות המשתתפות (המעניקות ניקוד של בין 1 ל-8, 10 ו-12 נקודות), מחקרים חשפו "בריתות פוליטיות" ו"הצבעות גושיות" בתחרות (Yair, 2019).

ישראל נטלה חלק בתחרות האירוויזיון כבר בשנת 1973. השתתפותה של ישראל באירוויזיון (עד 2017 באמצעות "רשות השידור" ומאז 2018 באמצעות תאגיד השידור הציבורי "כאן") נחשבה כחלק ממגמה הולכת וגוברת של ערעור ואתגור ההגמוניה המערב אירופאית בתחרות בראשית שנות השבעים, עם הכללתן של מדינות דרום אירופה והים התיכון (מלטה, יוון, טורקיה, ובהמשך גם קפריסין) (Panea, 2018). יש שייחסו להשתתפותה של ישראל בתחרות משמעות עמוקה בהרבה מאשר בידור בלבד: Belkind (2010) טען כי האירוויזיון "איפשר לישראל למסד ברית תרבותית שהזינה את ה'דמיון הלאומי' של אזרחיה לפיו מדינתם משתייכת ליבשת אירופה ולמערב ככלל" (p. 23). ישראל היא המדינה הלא אירופאית הראשונה שהשתתפה באירוויזיון, והדבר הסב לישראלים רבים "גאווה לאומית" (Lemish, 2007, p. 123). עם השנים, זכתה ישראל להצלחה בתחרות, ודורגה ארבע פעמים במקום הראשון, פעמיים במקום השני ופעם אחת במקום השלישי. לפי Panea (2018), תחרות

האירוויזיון היוותה לא פעם ביטוי לתרבות בישראל, וגם להתפתחויות ההיסטוריות שחלו בה. לדוגמה, ניצחונה של דנה אינטרנשיונל, אישה טרנסגי'נדרית, ב-1998 בברמינגהם, בריטניה, שיקף מגמה של פתיחות הולכת וגוברת כלפי קהילת הלהט"ב, בעיקר בתל אביב.

Yair (2019) טוען כי המחקר בנושא תחרות האירוויזיון נסוב סביב ארבעה מוקדים תיאורטיים: ראשית, מחקרים שהתמקדו ב"דמיון על אירופה המאוחדת והקוסמופוליטית", ובתוך כך גם השימוש שעושות מדינות באירוויזיון על מנת למתג את עצמן (Nation Branding) (Jordan, 2011). שנית, מחקרים שהתמקדו בסוגיות שנבעו מכך שהתחרות מתוארת כ"אולימפיאדה להט"בית" (Gay Olympics), תוך הדגשת משמעותה של התחרות לתרבות הלהט"בית, ובעיקר ההומואית (Baker, 2017; Cassidy, 2014; Lemish, 2004; Miazhevich, 2017). שלישית, התחרות כמקור למחלוקות פוליטיות בתוך אירופה, למשל הצבעות פוליטיות וגושיות (Yair, 1995; Yair & Maman, 1996). רביעית, מחקרים העושים שימוש באירוויזיון על מנת להסביר תופעות חיצוניות נרחבות יותר, כמו שיתופי פעולה כלכליים, סכסוכים פוליטיים ואירועי מדיה (Highfield, Harrington, & Bruns, 2013). המחקר הנוכחי שואף להצטרף לקטגוריה הרביעית, ונעזר בתחרות האירוויזיון, ובמיוחד במקרה הבוחן של אירווחה בתל אביב במאי 2019, על מנת להראות כיצד מסגורו בתקשורת של מה שנדמה כאירוע בידורי בלבד (חשוב ככל שיהיה), עשוי לקפל בתוכו ביטוי של קיטוב, חרדה לאומית וטראומה עמוקים יותר של חברה הנתונה בלחץ מתמיד ובסכסוך פנימי וחיצוני מתמשך. במובן זה, המאמר שואב מן הציר ומיחסי הגומלין שבין התקשורת, התרבות והחברה, בהתאם לגישת התקשורת כתרבות ואסכולת בירמינגהם (רגב, 2008; Carey, 1989). בנוסף, מחקר זה טומן בחובו גם חידוש אמפירי: טרם בוצעו מחקרים אשר עסקו במסגורה החדשותי של התחרות; כלומר לא בשידור התחרות עצמה כ"אירוע מדיה" (Dayan & Katz, 1994), אלא בדרך שבה היא מסוקרת לאורך זמן באמצעי התקשורת.

סקירת ספרות

סקירת הספרות תתמקד בשני עוגנים תיאורטיים עיקריים אשר יעמדו בבסיס ניתוח הממצאים: עוגן מתחום התקשורת (המסגור התקשורתית), ועוגן מתחום הפוליטיקה והממשל (קיטוב ושיסוע חברתיים בדגש על החברה בישראל).

תיאוריית המסגור התקשורתית (Media Framing)

תיאוריית המסגור נבדלת מתיאוריות אחרות בתחום התקשורת, בכך שהיא מאפשרת בחינה של רובד מהותי ועמוק של עולם הדימויים התקשורתית. המסגור מבקש לא להסתפק בבחינת שאלות כמותיות הנוגעות לחשיפה ולייצוג, אלא לקיים דיון מעמיק באיכות הופעתם של התרחשויות, אירועים, פרסונות וקבוצות חברתיות במרחב התקשורתית. כלומר, כיצד התקשורת מדווחת, ולא רק עד כמה או על אודות מה היא מדווחת (Borah, 2011; Scheufele, 1999). מסגור הוא סכמה פרשנית המאפשרת לקורא לזהות,

לתייג, לעבד את האירועים ולאחסן את המידע לטווח הרחוק. המושג "מסגרת" מניח כי קיימים דפוסי חשיבה קבועים, הבאים לידי ביטוי במרחב התקשורתי ומארגנים את הידע ואת הנושאים השונים בתוך יחידה קוגניטיבית מסוימת. מדובר ב"אריזה תרבותית-חברתית", שבה מוצגים אירועים חדשותיים. מעצם קיומה של "אריזה תרבותית-חברתית" זו, נובע כוחו של המסגור: הוא "מסדר" דיווחים אפיזודיים ממרחב המציאות לכדי תפיסות תימאטיות-קבועות (גרינוולד, 2018). התיאוריה עוסקת בשאלה כיצד התקשורת מתווכת את המציאות לקהל. כלומר, הנחת היסוד היא שהתקשורת מייצרת את טיבו של השיח, ודעת הקהל בעיקר סופגת ומפנימה אותו. נקודת מוצא חשובה נעוצה בהבנה כי בכל סיקור עיתונאי בכל נושא, מקום וזמן, התקשורת מחילה מסגרות מדיה מסוימות על ההתרחשויות ממרחב המציאות. מסגרות המדיה אשר מחילה התקשורת הן מסגרות שדעת הקהל כבר מורגלת בהן ויודעת 'לעכל' אותן. בשלב כלשהו התהליך הוא כה מובן מאליו, עד שאין צורך להתייחס בכל פעם מחדש למסגרות המדיה, אלא הקהל כבר מבין למה הכוונה בהרמזים המופיעים בתקשורת. זאת, בדומה לנושא של סכמות קוגניטיביות קבועות מתחום הפסיכולוגיה החברתית (Entman, 2004; Gamson, 1992).

חוקרים המחזיקים בגישות תרבותיות בחקר התקשורת, נוטים להציג את המסגור התקשורתי גם ככזה שיש לו משנה חשיבות בשיקוף ובאכיפה של האידאולוגיה והתרבות המשותפת, ולא רק כפרקטיקה של הבניה או של עיצוב המציאות הפוליטית-חברתית דה-פקטו. קארי (Carey, 1989), הנחשב לאחד החוקרים המזוהים עם גישה זו, הגדיר את התקשורת כטקס תרבותי. הגדרה זו טוענת כי המסר התקשורתי מסייע בעיקר בארגון סדר ומשמעות חברתיים ולאומיים הקיימים ממילא, ובחיזוקם. לפי גישה זו, המסגור התקשורתי נוטה לעשות שימוש בסמלים ובמשמעויות של הכלל כדי לחזק את המציאות, כפי שבני האדם מכירים אותה. ההתכנסות הקהילתית אשר נוצרת משמרת אמונות וסממנים משותפים, המשקפים את התרבות ואת החברה במקום נתון (קמה, 2004; Greenwald & Lehman-; 2004; Nossek, 2004; Wilzig, 2019).

שסע חברתי, בולטות אידאולוגית ושיח החרדה והטראומה

שסע חברתי-פוליטי מתואר כקו מחלוקת מהותי בין קבוצות ומגזרים שונים בחברה מסוימת. בבואו לתאר חברות שונות באמצעות המסגרת התיאורטית של שסעים חברתיים, מציע ליפסט (1972) שלושה פרמטרים עיקריים הבודקים את חומרת השיסוע: מספר השסעים; מידת הקיטוב בכל אחד מהם; והקשר שביניהם. דהיינו, כאשר ישנה חפיפה גדולה בין השסעים, הם מצטלבים, ואז הקונפליקטים חריפים יותר; וההפך: כאשר השסעים מצטלבים, אזי השיסוע ככלל אינו מאפיין דומיננטי של החברה. סוציולוגים שונים מתארים את החברה ההטרונגית בישראל כ"חברה מרובת שסעים", חברה אשר השיסוע בה הוא מאפיין בעל דומיננטיות עקיבה בשיח הפוליטי. השסע בעל העוגנים ההיסטוריים מרחיקי הלכת ביותר הוא כמובן השסע הלאומי (סמוחה, 1999). נוסף על המטען ההיסטורי, הרי שהמיעוט הפלסטיני/ערבי שונה מן הרוב היהודי כמעט בכל היבט אפשרי (שפה, דת, שיוך לאומי, מיקום גיאוגרפי וכדומה), ולכן האפשרות לאינטגרציה חברתית היא קלושה. בהקשר דומה, מתואר גם השסע הפוליטי (אידאולוגי), או הניצי-יוני (אריאן, 1999; כהן וזיסר, 2003). שסע זה מתקיים על בסיס עמדתם הפוליטית של האזרחים, אשר בישראל היא נסובה בעיקרה סביב שאלת

חלוקת הארץ. סוגיות נוספות שעולות מדי פעם בהקשר של שסע זה (בהתאם לנושאים שעל סדר היום) הן: גבולות הפעלת הכוח בסכסוך הישראלי-פלסטיני, נושאים אזרחיים, נאמנות לערכים לאומיים-פריטיקולאריים אל מול ערכים אוניברסליים ושאלת היחסים עם ארצות הברית ועם הקהילה הבינלאומית. השסע בין ימין ושמאל בישראל בולט במיוחד, משום שמדובר במדינה שיש בה בולטות אידאולוגית ודגש על הזהות הקולקטיבית. מרבית הישראלים תופסים את מדינתם לא רק ככלי הנועד לשרת את רווחתו של הפרט, אלא גם כמטרה היסטורית בפני עצמה. על כן, ויכוחים בסיסיים על מהותה האידאולוגית של המדינה (לדוגמה, השאלה הנצחית לגבי טיב המונח "מדינה יהודית ודמוקרטית" או שאלת גבולות המדינה) דומיננטיים מאוד בשיח הציבורי (אריאן, 1999).

השסע הדתי-חילוני (דון-יחיא, 2001) נובע בעיקרו משאלת נחיצות ההפרדה בין דת למדינה. במישורים המוסדיים והחקיקתיים כאחד, עולות וצפות מחלוקות הקשורות במימון ציבורי של המוסדות הדתיים (כדוגמת הרבנות הראשית), וכן בחוקים בעלי אופי תיאוקרטי הנוגעים לתחבורה ציבורית ולפתיחת מקומות בילוי והסעדה בשבת, לכשרות, לדיני נישואים וגירושים ולמעמד האישה וזכויותיה (וכיום, גם לזכויות קהילת הלהט"ב) (בן-פורת, 2016; Kama, 2011). שסעים נוספים בחברה בישראל הם השסע החברתי-כלכלי (או המעמדי), שהוא לעיתים קרובות בעל חפיפה מסוימת עם השסע המבחין בין מרכז לפריפריה וכן עם השסע העדתי (בין מזרחים לאשכנזים) (בן-פורת, 2001; פלד, 2001). שסעים אלו נתפסים לרוב כשוליים או זניחים יותר בשיח הפוליטי. אולם מפעם לפעם הם צוברים תאוצה זמנית בהתאם להתפתחויות אקטואליות שונות, כגון מחאת "הפנתרים השחורים" בראשית שנות השבעים, "מחאת האוהלים" של קיץ 2011, שאלות הנוגעות להשקעת המדינה בתעשייה בפריפריה ותיוג מרכז הארץ כ"מדינת תל אביב" (עמית, 2016; פלד, 2001).

בנוסף לשסעים הפנימיים, חשוב גם לציין כי החברה בישראל היא "חברה הנתונה בעומס יתר" והמתאפיינת בסכסוך חיצוני מתמשך. סכסוך זה מוביל לא פעם למיליטריזציה, לדומיננטיות ביטחונית, לטשטוש הגבולות הגיאוגרפיים והפוליטיים (הורוביץ וליסק, 1990), כמו גם לשיח עקיב של טראומה, המחצין כאב וקושי להתמודד עם אובדן כדוגמת השכול (Lebel, 2011). כתוצאה מכך, מתעצמות מגמות של תחושת סכנה מתמדת, חרדה לאומית-קיומית ואף הסתגרות ואתנוצנטריות (אנוך, 2002).

אם כן, נקודת המוצא של מאמר זה מונחת במפגש שבין מקרה הבוחן אותו הוא בודק, אירוח תחרות אירוויזיון 2019 בתל אביב, לבין שתי המסגרות העיוניות של המסגור התקשורתית ומאפייני החברה בישראל כ"חברה בעומס יתר". ההנחה היא כי קיומה של תחרות בינלאומית בסדר גודל כה משמעותי בישראל יכלול גם ביטוי תקשורתית מובהק של מאפייני החברתיים והתרבותיים הבולטים. מכאן נגזרת שאלת המחקר: **האם, כיצד ובאיזו מידה ביטא המסגור התקשורתית של אירוח אירוויזיון 2019 בתל אביב את מאפיינייה של החברה בישראל כחברה מרובת שסעים, בעלת בולטות אידאולוגית ונטייה לשיח של חרדה לאומית וטראומה?**

מערך המחקר

שיטת המחקר

במחקר זה נערך ניתוח תוכן איכותני של המסגור התקשורתי של אירוח אירוויזיון 2019 בתל אביב בשלושה עיתונים מקוונים, החל ביום שאחרי זכייתה של ישראל באירוויזיון 2018 בליסבון, פורטוגל (13 במאי 2018) ועד היום שאחרי קיום התחרות בתל אביב בשנה העוקבת (19 במאי 2019). הפריטים החדשתיים נאספו באמצעות שימוש בצירוף החיפוש "אירוויזיון" OR "האירוויזיון" בתקופה הנבחרת בשלושת אתרי החדשות. בהתאם לשאלת המחקר, בשלב הבא נבדק שיעור הפריטים בעלי ערך חדשותי הקשור בטרמינולוגיה, בתיאורים או בהיבטים שליליים כלשהם (Negativity) כהגדרתם של (Galtung & Ruge, 1965). הניתוח התמקד בפריטים אלה, אשר סודרו בטבלה, כאשר כל אחד מהם קיבל מספר סידורי (ID), תיאור פרטיו הטכניים (מקור עיתונאי, תאריך, שם העיתונאי), תוויות עיקריות בהן הוא עוסק ("מסגרות סיקור") ודוגמאות (ציטוטים או תיאור אמצעים חזותיים).

ניתוח תוכן איכותני הוא שיטת מחקר הכוללת קריאה ביקורתית של טקסטים על מנת לחלץ מתוכם תבניות חשיבה, דפוסים וקטגוריות (במקרה הנוכחי, "מסגרות סיקור"), המלווים בפרשנות נורמטיבית של החוקר לפי פרספקטיבה אישית. פרספקטיבה זו עומדת על משמעותן העמוקה והסמלית של ההתרחשויות, מעבר לפשט המובא בהן (Pontorotto, 2006). שיטה זו נחלקת בדרך כלל לשניים: ראשית, מיון וסיווג של מוטיבים חוזרים לפי דוגמאות, רעיונות וקווים מנחים כדי לזהות שיטתיות ולהביא לידי הכללה. שנית, עריכת דיון שאינו מסתפק בסקירה אובייקטיבית של המתואר בטקסט, אלא מתרכז במסרים הסמויים החבויים בו, בחיבורו לספרות התיאורטית ולמציאות האפיסטמולוגית (גירץ, 1990).

מדגם

על מנת להבטיח בחינה מקיפה ומהימנה של הסיקור, נבדקו שלושה עיתונים אלקטרוניים: הגרסה הדיגיטלית של העיתונים הפופולאריים **ידיעות אחרונות** (Ynet) ו**ישראל היום** והגרסה הדיגיטלית של העיתון האיכותני **הארץ**. שלושת אתרי החדשות הממוסדים הללו הם מן הפופולאריים בישראל, עם עשרות מיליוני כניסות מידי שנה. ההחלטה להתמקד בשלושה עיתונים אלה נבעה בעיקרה מן הגיוון העיתונאי והאידיאולוגי שהם מציגים. כאמור, **ידיעות אחרונות** (Ynet) ו**ישראל היום** מייצגים עיתונות פופולארית, הנוטה לסנסציה, הן ברמה החזותית והן ברמה התוכנית. **הארץ** מייצג עיתונות איכותית-אליטיסטית הנוטה לגישה סולידית ורציונאלית יותר (גרינוולד, 2018; קמה, 2005). **הארץ** הוא עיתון בעל עמדות ליברליות (שמאל) ברורות, **ידיעות אחרונות** (Ynet) מזוהה יותר עם עמדה פוליטית של שמאל-מרכז, ואילו **ישראל היום** הוא עיתון ימני-קונסרבטיבי מובהק (גרינוולד, 2018).

ממצאים

המדגם כלל 567 פריטים (דיווחים, כתבות עומק, ראיונות, מאמרי דעה, תצלומים וקריקטורות) על פי החלוקה הבאה: **הארץ** N = 197; **Ynet** N = 198; **ישראל היום** N = 172. מתוך מסגרת זו של ידיעות, שיעור משמעותי ביותר של 32.09% מן הידיעות (בסך הכל, N = 182: **הארץ** N = 61; **Ynet** N = 64; **ישראל היום** N = 57) עסק בתחרות בהקשר שלילי כלשהו עם ביטויים ותיאורים חוזרים, כגון: "האירוויזיון בסכנה" (ביטוי אשר חזר חמישים פעם בשלושת העיתונים), "נזק להפקה", "חרם על האירוויזיון", "בעיות באבטחת האירוע", "חשש לקיום התחרות", "חשש לטרור רקטות באירוויזיון", "התנגדות החרדים למופע", "מחלוקות בדבר מימון האירוויזיון" וכו'. כאמור, ידיעות אלו עמדו בלב ניתוח התוכן והן מוינו לחמש מסגרות הסיקור העיקריות שיפורטו להלן.

טבלה 1: פירוט מספר האזכורים של כל אחת ממסגרות הסיקור בחלוקה על פי עיתון

מסגרת הסיקור	הארץ	Ynet	ישראל היום	סך הכל
1. השיקולים הדתיים	12	15	5	32
2. דילמת העיר המארחת	8	10	7	25
3. המצב הביטחוני	9	7	12	28
4. החרם על התחרות	20	12	14	46
5. מימון האירוויזיון	5	11	13	29

"לא לחילול השבת": השיקולים הדתיים

ימים אחדים לאחר זכייתה של ישראל באירוויזיון צפו ועלו חששות כלליים בקרב הקהילות החרדית והדתית בירושלים מפני חילול השבת במהלך החזרות לתחרות ב-2019, ובעיקר לאור ההנחה כי היא עתידה להתקיים בעיר. חשש זה סוקר באופן אינטנסיבי וסנסציוני בתקשורת, וכבר מן ההתחלה כלל אזהרות מרומזות מפני ביטול התחרות בארץ על רקע זה. ב-14 במאי 2018, יומיים לאחר הזכייה בתחרות, פנה סגן שר הבריאות, יעקב ליצמן, במכתב לשרי התרבות, התקשורת והתיירות, ובו דרש למנוע חילול שבת באירוויזיון. ב-Ynet נכתב (קובי נחשוני, 14.5.18):

במכתב ששיגר לשרים מירי רגב, איוב קרא ויריב לוין כתב ליצמן: "בימים האחרונים הובא לידיעת הציבור תכנון של אירוע זמר בינלאומי שככל הנראה ייערך בישראל בעוד כשנה (במהלך חודש אייר, מאי 2019), ויש שמציעים לקיימו בעיר ירושלים". "בכל הדורות ידע עם ישראל לשמור על יום השבת בקדושתו ובמנוחתו", כתב ליצמן, וביקש "להקפיד שהדבר לא יפגע בקדושת השבת, ולפעול בכל דרך למניעת חילול שבת חלילה וחס".

הארץ (חיים לוינסון ומיה אשרי, 14.5.18) רמז גם להשלכות האפשריות של נושא זה על האפשרות של אירוח התחרות בישראל, וציטט גורמים עמם שוחח ב"איגוד השידור האירופי", אשר הבהירו כי הם "עובדים אל מול תאגיד השידור הציבורי 'כאן' בלבד, ולא מול הגורמים הפוליטיים", וכן כי "אין אפשרות אחרת מלבד קיום האירוויזיון במוצאי השבת בשעה 22:00, וקיום החזרות במהלך שישי

בערב ושבת בצהריים". לאורך כל השנה, המשיך שטף של פניות חוזרות ונשנות לממשלת ישראל מטעמים של גורמים דתיים נוספים (כמו רב העיר ירושלים ורבני ערים מרכזיות כמו רמת גן), הנהגת המפלגות החרדיות והדתיות ואף הרב הראשי לישראל, הגר"ד לאו, שקרא "להוסיף 20 דקות לשמירת השבת בשל חילול הקודש באירוויזיון" (ישראל היום, שלזינגר, 17.5.18). עמדה מתונה יותר בהשוואה לזו של ליצמן, היה ניתן למצוא בדבריו של שר הפנים, אריה דרעי, שטען כי "האירוויזיון בשבת כואב לי כיהודי, אבל [אני] יודע איפה אני חיי" (Ynet, אטילה שומפלבי ואלכסנדרה לוקש, 5.9.18).

בהמשך, נתגלתה נטייה נוספת של הסיקור התקשורתי בהקשר של השיקולים הדתיים: זמרים וידוענים, אשר הוצע להם להופיע בתחרות, אך פסלו זאת על רקע חילול השבת. נושא זה עורר דיון ציבורי ער בין עיתונאים, אמנים ואנשי ציבור, אשר התווכחו ויכוחו אידאולוגי. חשוב לציין כי דיון זה התקיים לאחר שכבר היה ברור לכל כי ירושלים לא תארח את האירוויזיון. כלומר, אף שהתחרות הועברה לתל אביב בעלת הצביון החילוני הליברלי, עדיין השיקולים הדתיים זכו לבמה משמעותית. הידוען הבולט ביותר אשר סירב להצעה להופיע בהופעת אורח בגמר האירוויזיון בשל חילול השבת היה הזמר הפופולרי עומר אדם. יחד עמו בלטה גם להקת "שלווה", שחבריה הם אנשים עם מוגבלויות. "שלווה" הייתה מועמדת מבטיחה לייצג את ישראל בתחרות, אך החליטה בסופו של דבר לא לעשות כן משום שחלק מחבריה הם דתיים. כתבת עומק בהארץ מאת איתי שטרן (4.2.19) הביאה שיקולים שונים לכאן ולכאן בהקשר זה. חשוב לציין כי אלו הם שיקולים, אשר השתקפו בשיח העיתונאי בכל שלושת העיתונים במשך חודשים ארוכים:

להקת "שלווה" סחפה אחריה מדינה שלמה כבר מההופעה הראשונה על במת "הכוכב הבא לאירוויזיון" [...] מחצית מחבריה הם שומרי שבת, והאירוויזיון, שמתקיים באופן מסורתי במוצאי שבת, מחייב את כל משתתפיו לקיים חזרות מלאות במהלך שישי בערב ובשבת בצהריים. [בהקשר זה] כתבה שרת התרבות מירי רגב לאיגוד השידור האירופי, כי "משמעות ההיצמדות של האיגוד לכללים הקשיחים היא פגיעה בשוויון ההזדמנויות של המתחרים, שבשל אמונתם הדתית נמנעת מהם האפשרות להופיע על במת האירוויזיון" [...] ד"ר יופי תירוש, ראש בית הספר למשפטים במכללה האקדמית ספיר, מסכימה עם השרה. "מתגלה כאן נוקשות יתרה [...] מדובר באתגר לוגיסטי ולא בהתנגשות ערכית — כמו למשל במצב שבו הייתה דרישה להופיע רק מול קהל שיושב בהפרדה בין המינים". יגאל רביד, מי שהנחה את האירוויזיון שנערך בירושלים בשנת 1999 ונחשב למומחה בענייני התחרות, סבור שלאיגוד האירופי דווקא אין שום סיבה להתגמש. גם לא עבור להקת "שלווה". "לפני שנה ייצגה את רוסיה זמרת נכה [...] הרוסים ביקשו שורה של הקלות בשבילה, כולל הקלטה של החזרות מראש, וב-EBU לא הסכימו". אלון אמיר, מומחה אירוויזיון ומחבר הספר "שלוש דקות של נצח" טוען אף הוא כי הוא "אינו אוהב את ההתקרבות הזו". "דובר אינספור פעמים ב-20 השנים האחרונות על כך שהאירוויזיון מתקיים בשבת בערב ושהחזרות מתקיימות בשישי ובשבת בצהריים. כולם יודעים שהאירוויזיון מצריך חילול שבת. אף אחד לא מונע מהם להופיע. זו בחירה שלהם".

נראה אפוא שניתן לחלק את השיח התקשורתי סביב ההיבטים הדתיים וחילול השבת לשתי תקופות זמן עיקריות: האפשרות שהתחרות תתקיים בירושלים הביאה בעיקרה גורמים דתיים רשמיים, כגון סגן השר ליצמן ורבני הערים, לפנות לממשלה על מנת למנוע את חילול השבת בעיר. שיח זה כלל הצבעה מרומזת על כך שיתכן שביכולתם של השיקולים הדתיים להוביל לביטול התחרות בארץ. החל מ-13 בספטמבר, כאשר התברר שהעיר המארחת היא תל אביב, המשיך ביתר שאת (ולמרבה ההפתעה) השיח הדתי, אלא שהוא עבר להתרכז באמנים שומרי השבת, אשר סירבו להופיע בתחרות. בדיון הפוליטי הציבורי בהקשר זה ניתן היה לזהות שני מחנות: "המחנה האוניברסלי", אשר טען כי לישראל אין כל זכות לדרוש שינויים באורחותיו של אירוע בינלאומי, אף אם היא המארחת אותו; לצד "המחנה הפרטיקולרי" יותר (ברובו), אשר דרש לשנות את תקנון התחרות על מנת לאפשר לשומרי השבת להופיע.

דילמת העיר המארחת והפוליטיזציה של התחרות

כבר ברגע הזכייה באירוויזיון 2018, הכריזה הזמרת נטע ברזילי כי בשנה הבאה הוא עתיד להתקיים בירושלים והצהירה: "Next time in Jerusalem" מעל במת התחרות. זאת, ככל הנראה משום ששתי התחרויות הקודמות שהתארחו בישראל ב-1979 וב-1999 אכן נערכו בעיר, ומתוך מחשבה (לא מדויקת) כי בדרך כלל ערי הבירה הן המארחות את האירוויזיון. למחרת, ניכר היה כי ממשלת ישראל מבקשת לעשות שימוש פוליטי בקיום האירוע בירושלים על מנת לעודד את הקהילה הבינלאומית להכרה בעיר כבירתה של ישראל. בנוסף, יומיים לאחר זכייתה של ברזילי נחנכה שגרירות ארצות הברית בירושלים בטקס חגיגי, ונראה היה שממשלת ישראל מבקשת למסגר את שני האירועים בכפיפה אחת, על מנת לשוב ולחזק את מעמד העיר כבירת ישראל. Ynet ציטט דברי ברכה של נתניהו לנציגים האמריקנים. דברים שאינם מותירים מקום לספק באשר לפוליטיזציה של האירוויזיון, כפי שראתה אותו ממשלת ישראל בשלב מוקדם זה (איתמר אייכנר, 13.5.18):

נתניהו פנה לחברי המשלחת האמריקנית ואמר: "אין תומכים יותר גדולים מכם לישראל על פני כדור הארץ. זהו רגע גדול. טראמפ עושה היסטוריה. העם שלנו יודה לעד על ההחלטה האמיצה שלו להזיז את השגרירות לירושלים". לאחר מכן הוסיף: "אלה שלא רצו את ירושלים באירוויזיון, הולכים לקבל את האירוויזיון בירושלים".

מעבר לשיקולים הדתיים, אשר הפחיתו למן ההתחלה את סיכוייה של ירושלים לארח את התחרות (עיריית ירושלים צוטטה כמי שביקשה למנוע חילול שבת במהלך קיום התחרות בעיר), הפעם הראשונה שבה היה ברור כי האירוויזיון בירושלים מוטל בספק הייתה דווקא במהלך אירוע שאין לו קשר ישיר לתחרות: ביטול משחק הידידות בין נבחרות ישראל וארגנטינה בכדורגל בתחילת יוני 2018, אשר יוחס לפוליטיזציה שבהעברתו מחיפה לירושלים על ידי שרת התרבות, מירי רגב. Ynet טען כי לדבר עשויות להיות השלכות גם על קיום האירוויזיון בירושלים, וציטט גורמים אירופאים אשר

ביקשו "מקום לא מפלגי" לקיום האירוע, וכן "הצגה של שתי ערים לפחות כמארחות אפשריות" (רן בוקר, 6.6.18). רגב, אשר הייתה נתונה בביקורת ציבורית ותקשורתית קשה, הקשיחה עמדותיה ואמרה כי "אם האירוויזיון לא יהיה בירושלים, לא יהיה נכון לארח אותו בישראל כלל" (הארץ, חיים לוינסון, 7.6.18). אולם, בפועל ביטול המשחק עם ארגנטינה הוביל לריכוך של ממש בנוגע לאפשרות לקיים את התחרות בתל אביב. זאת, הן בעמדת הממשלה (נתניהו צוטט הפעם אומר: "האירוויזיון לא חייב להיות בירושלים, הממשלה לא תתערב בכך", הארץ, איתי שטרן, 10.6.18) והן בשיח תקשורתי, שצבר לגיטימציה, לגבי היתרונות שבאירוח התחרות בתל אביב. השיח התקשורתי היה מזוהה בעיקר עם עיתונאים ואמנים מצדה השמאלי של המפה הפוליטית, שביקרו את הפוליטיזציה של האירוויזיון מצד הממשלה. למשל, סער נתנאל כתב ב-Ynet, 17.6.18:

אירוויזיון 1998 התקיים בברמינגהם, ואף פוליטיקאי בריטי לא פצה פה. אף אחד גם לא הרים גבה כשגרמניה החליטה לארח את אירוויזיון 2011 בעיר דיסלדורף [...]. אבל במדינת ישראל הדברים נראים אחרת. כל אירוע - ממשחק כדורגל ידידותי ועד תחרות הזמר האירופית - הופך בעל משמעות פוליטית ונתפס כהזדמנות להוכיח לעולם את בעלותנו על ירושלים ואת הקשר הבלתי ניתן לערעור בין עם ישראל לעיר הקודש [...]. תל אביב מיתגה את עצמה בהצלחה כיעד תיירות לוחט לגייז, ומצעד הגאווה שלה הפך לשם דבר עולמי. שוו בנפשכם אילו יחסי ציבור נפלאים תקבל ישראל אם אלפי התיירים והעיתונאים יחשפו למצעד הגאווה, למקומות הבילוי של הקהילה, לעובדה שכל העיר מקושטת בדגלי הקשת ולסובלנות הרבה [...]. תל אביב סקסית, חצופה ומתקדמת. האירוויזיון מתאים לה והיא מתאימה לאירוויזיון.

אם כן, השיחים הפוליטי, הציבורי והתקשורתי לגבי העיר המארחת היו צבועים בצבעים פוליטיים ובבולטות אידאולוגית חזקה. שיחים אלו התאפיינו בוויכוח בין תפיסה ימנית-לאומנית, שהתעקשה על קיומו של האירוויזיון בירושלים ויהי מה, לבין ביקורת משמאל על פוליטיזציה ודרישה לקיימו דווקא בתל אביב, הנתפסת כ"מעוז הליברליות". אולם, עם הזמן, וככל שהגורמים הפוליטיים הבינו כי אם רצונה של ישראל לארח את התחרות, עליה להתגמש בהקשר זה, השיח הפך ממוקד וענייני יותר. ב-13 בספטמבר הוכרז רשמית כי תל אביב תארח את האירוויזיון, ובשלב זה הדבר התקבל בשוויון נפש יחסי על ידי הגורמים הממשלתיים. אף השרה רגב צוטטה: "מרגע שהתקבלה ההחלטה [...] אין לי ספק שמדינת ישראל והעיר תל אביב יארחו את האירוויזיון בצורה הטובה והמכובדת ביותר" (Ynet, מורן אזולאי, איתי בלומנטל ורן בוקר, 13.9.18).

"בעזה מאיימים לפוצץ את התחרות": המצב הביטחוני והביקורת של תושבי דרום הארץ

באורח פרדוקסלי, לאחר ארבע שנים שהתאפיינו בשמירה כמעט מוחלטת על הבנות הפסקת האש שבין ישראל לבין שלטון החמאס ברצועת עזה, דווקא השנה שבה התקיימה תחרות האירוויזיון בישראל התאפיינה בהסלמה חריפה ובסבבי אלימות רבים ואינטנסיביים בין שני הצדדים. סבבים אלו כללו בעיקר ירי של אלפי רקטות לעבר הישובים הסמוכים לרצועה. בחודש מרץ 2019, כחודשיים

לפני התחרות, אף נורה טיל לאזור תל אביב והופעלו אזעקות. בתגובה, החליט ראש עיריית תל אביב, רון חולדאי, להורות על פתיחת המקלטים בעיר. פעולה שהובילה להבעת דאגה בקרב חלק מן המשלחות: "האירוויזיון בסכנה? נציגי המשלחות מאירופה מודאגים מההסלמה הביטחונית ומפתיחת המקלטים בתל אביב, ושיגרו שאלות לגורמים בתאגיד בנושא" (Ynet, רו שכניק, 23.3.19).

כשבועיים לפני התחרות, ובזמן שאמנים מכל רחבי אירופה כבר הגיעו לישראל על מנת לקיים חזרות, נורו כ-700 רקטות לאזורי שדרות, אשקלון, אשדוד, רחובות ובית שמש, ונהרגו ארבעה אזרחים ישראלים. הסיקור התקשורתי בהקשר זה כלל שתי מגמות עיקריות. ראשית, שאלת קיום התחרות, או ליתר דיוק, השאלה עד כמה האפשרות כי התחרות תבוטל מהווה שיקול במערך השיקולים הביטחוניים של ממשלת ישראל בהמשך או בסיום הלחימה אל מול ארגון החמאס, עלתה וצפה. היא נכרכה בשיח של חרדה לאומית שנוצר ממילא ובאופן טבעי בזירה הציבורית והתקשורתית. **הארץ**, לדוגמה, ציטט גורמים ממשלתיים אשר טענו כי האירוויזיון אינו מהווה שיקול כלל, ובהמשך נקט גישה ביקורתית וספקנית בנוגע לכנות של עמדה זו. בד בבד, העיתון הביע חשש מהשלכות ביטול התחרות בארץ על מעמדה הבינלאומי של ישראל (נעה לנדאו ויהושע בריינר, 5.5.19):

שרים בממשלה אמרו הבוקר כי האירוויזיון שצפוי להתקיים בשבוע הבא אינו מהווה שיקול במדיניות ישראל בסבב הלחימה ברצועה [...] חמאס מנצל את עיתוי ההסלמה, שבוע לפני האירוויזיון, על מנת להפעיל לחץ על ישראל. באירוויזיון יצפו מאות מיליונים ברחבי העולם. אם תשובש התחרות או אפילו תתבטל בגלל איומי חמאס, תהיה זו מכה קשה ליוקרתה של ישראל. מקורות ביטחוניים בישראל אמנם טענו אתמול כי האירוויזיון לא יהיה שיקול מרסן בנוגע לעוצמת התגובה של צה"ל, אבל ספק אם בחמאס משתכנעים מטיעון זה.

Ynet היה חריף אף יותר בביקורתו על הטיעונים המיתממים, שהועלו על ידי גורמים שונים סביב שולחן הממשלה, ופרסם קריקטורה יומית (אשר התפרסמה באותו היום גם בעיתון המודפס) בה נראות דמויות הקשורות לאירוויזיון, כאשר הן נסובות סביב שולחן הקבינט המדיני-ביטחוני יחד עם שרי הקבינט וקציני הצבא הבכירים. האיור מרמז כי למעשה לא ניתן להפריד בין השיקולים הביטחוניים לבין שיקולי אירוח התחרות בתל אביב (גיא מורד, 5.5.2019).

שנית, השיחים הציבורי והתקשורתי, אשר הצביעו על האפשרות שהאירוויזיון בתל אביב מהווה לכאורה שיקול ביטחוני, הובילו לביקורת קשה גם בהקשר של הפריפריה הגיאוגרפית בדרום הארץ. הטענה המרכזית הייתה כי הממשלה אינה מביעה כל עניין ביישובים הסמוכים לרצועת עזה, הן מן הבחינה החברתית הן מן הבחינה הביטחונית. אך, לעומת זאת, אירוע תרבותי-בידורי כמו האירוויזיון (המתקיים במרכז הגיאוגרפי, הכלכלי והתרבותי של ישראל) מהווה שיקול מכריע. מרואיינת אשר צוטטה ב**ישראל היום** התייחסה ישירות לסוגיה זו (4.5.19):

"לא ייתכן שאחרי חמש שעות של ירי על מדינת ישראל, צה"ל מגיב במתינות כזאת. יש תחושה שהחשש מפגיעה באירוויזיון גדול מהחשש מפגיעה באזרחי הדרום. זה צריך להיגמר במוות כדי שמישהו יפסיק את זה!"

בהקשר זה, חשוב לציין כי למרבה ההפתעה ואף על פי שהוא נודע בבולטותו הכללית, נושא שכמעט שלא נידון בתקשורת סביב המשבר הביטחוני והשפעתו על האירוויזיון היה דווקא המתיחות הלאומית (יחסי יהודים-פלסטינים/ערבים). כאמור, שיח החרדה והטראומה, וכן המתח שבין הפריפריה לבין המרכז, היו דומיננטיים בהרבה בסיקור התקשורת.

"מי מחרים ומי אישר?": הקריאות לחרם, תנועת ה-BDS והחשש ממחאות פוליטיות בזמן התחרות

מרגע זכייתה של ברזילי באירוויזיון ולמעשה עד לאחר מועד אירוחו בישראל, קמו ועלו קריאות רבות ומכיוונים שונים לחרם תרבותי על התחרות בשל העובדה שהיא נערכה בארץ (יצוין שוב כי עד לחודש ספטמבר 2018, ירושלים הייתה העיר המועדפת לאירוח האירוויזיון, עובדה אשר הגבירה אף יותר את הקריאות לחרם עליו). נושא זה היה בולט במיוחד, אולי הבולט ביותר, בסיקור התקשורת של האירוויזיון. באיסלנד, למשל, חתמו יותר מעשרת אלפים אזרחים על עצומה לפיה "יהיה זה לא מוסרי להשתתף בתחרות בצל האלימות שמפעילה ישראל כלפי שכניה" (Ynet, 15.5.18). באירלנד הצהיר ראש עיריית דבלין, מישל מק דונציה, כי "אין לשלוח נציג לתחרות מתוך סולידריות עם העם הפלסטיני [...] כמו שהייתה [סולידריות] עם העם בדרום אפריקה נגד שלטון האפרטהייד" (ישראל היום, 14.5.18). קריאות דומות היו גם בבריטניה, באוסטרליה ובשבדיה. זאת, נוסף על יוזמות פרטיות מרובות, בעיקר של תנועת ה-BDS, כמו גם לחץ אישי שהפעיל חבר להקת "פינק פלויד", רוג'ר ווטס, על נציגי המדינות השונות לא להגיע לתחרות בתל אביב. כל אלו לוו גם בחשש ממחאה פוליטית במהלך התחרות עצמה מטעם נציגי המדינות או פרטים בקהל. החשש אכן אומת בסופו של דבר, עת נציגי איסלנד הציגו למצלמות צעיפים עם דגלי פלסטין בזמן ההצבעה בגמר התחרות (Ynet, רן בוקר, 19.5.19).

לעומת שאר מסגרות הסיקור, הרי שבמסגרת זו נצפו הבדלים עמוקים ומהותיים בין שלושת העיתונים. בעוד **הארץ** הביע מפעם לפעם הבנה ואף תמיכה בקריאות לחרם (גם אם זו לא הייתה עמדתה הרשמית של המערכת, הרי שהיא נתנה לה במה מסוימת), Ynet ו**ישראל היום** הביעו התנגדות גורפת לקריאות אלו. בכל מקרה, בשלושת העיתונים הייתה ניכרת בולטות אידאולוגית והטיה פוליטית חריפה בסיקור הנושא. לדוגמה, במאמר דעה תחת הכותרת "יש כיבוש, אין אירוויזיון", קרא דימיטרי שומסקי לשיתוף פעולה של ישראלים עם החרם על התחרות (הארץ, 13.5.18):

על קומץ מתנגדי הכיבוש הישראליים לקום, להתארגן ולקרוא בקול צלול וברור לקהילה הבינלאומית להפעיל על ישראל לחץ מדיני ותרבותי מקיף — לרבות החרמת תחרות אירוויזיון 2019, העתידה להתקיים בישראל — כדי לאלץ אותה לפנות את אוכלוסייתה מן השטחים הכבושים ולהכיר במדינת פלסטין בגבולות '67.

ישראל היום, לעומת זאת, נקט כאמור בגישה הנגדית. למשל, אורי שציגובסקי, כתב במאמר שכותרתו "החזיר נהנה יותר – על הצביעות של אירלנד נגד האירוויזיון בתל אביב" (7.10.18):

איפה הייתה אירלנד כשפרנקו העלים אזרחים? כשאוקראינה העבירה חוקים נגד להט"בים? וכשרוסיה טבחה בגאורגים? על במת האירוויזיון [...] החרם האירי צבוע ופתטי, והמרחק בינו לבין מאבק אמיתי לזכויות אדם דומה למרחק של המדינה מהדוז פואה בשני העשורים האחרונים.

מאמרי דעה כדוגמת שני אלו עשו שימוש אידאולוגי-פוליטי בתחרות האירוויזיון על מנת להעביר מסר ברמה הציבורית או העולמית כנגד ההתנחלויות ובעד חזרה לגבולות '67, או כנגד היחס לה זוכה ישראל בזירה הבינלאומית.

נושא נוסף, שולי יותר, היה מחלוקת מסוימת בין גורמים ממשלתיים, כמו שרת התרבות מירי רגב, לבין תאגיד השידור הציבורי "כאן" בנוגע לדרך ההתמודדות ה"ראויה" עם הקריאות לחרם. בעוד הראשונה ביקשה לא פעם להנכיח את שיח החרם ולעשות בו שימוש פוליטי, הרי שהתאגיד ביקש לאמץ גישה זהירה בהרבה כדי להימנע ככל שניתן מהתנגשויות ומחיכוכים בהקשר זה. נושא זה עלה, לדוגמה, בצל החלטתו הבלתי רשמית של תאגיד השידור הציבורי, שלא לצלם את ה"גלויות" (סרטונים המופיעים לפני כל שיר בזמן שידור התחרות) בשטחי הגדה המערבית (יהודה ושומרון). החלטה זו גררה ביקורת חריפה מצד שרת התרבות (Ynet, רן בוקר, 12.5.19):

"לא מתכוונת לוותר על זה. שאף אחד לא יגיד שיש כאן פוליטיקה. יהודה ושומרון הם חלק מישראל, ולא יסתירו אותם, רק משום שזו לא אג'נדה של אלה שמנהלים את האירוויזיון".

נושא החרם הבינלאומי הביא עמו, אפוא, סיקור תקשורתי שהתאפיין בבולטות אידאולוגית ובדגש על מחלוקות פוליטיות. סיקור זה גם שיקף הבדלים משמעותיים שנמצאו (לראשונה) בין העיתונים אשר נבחנו במחקר, וכן פערים בין הגורמים הממשלתיים ואנשי ההפקה.

"בלי מימון – אין אירוויזיון": שאלת מימון התחרות והמאבק בין הממשלה לבין תאגיד השידור

הוויכוח בין ממשלת ישראל לבין תאגיד השידור הציבורי "כאן" סביב מימון תחרות האירוויזיון (האם מתקציבו השוטף של התאגיד או מתקציב ממשלתי ייעודי) נכח בשיח התקשורתי לעתים תכופות ולאורך כל תקופת הסיקור. המשבר החריף ביותר אירע ב-14 באוגוסט 2018, עת נדרש התאגיד להעמיד ערבות על סך 12 מיליון אירו ל"איגוד השידור האירופי". הן הממשלה והן התאגיד התבצרו בעמדותיהם עד לרגע האחרון, ונדמה היה שהאירוויזיון עומד בפני סכנת ביטול ממשית. רק כמה שעות בטרם פקיעת המועד, הגיעו הצדדים להסכמה לפיה התאגיד ייטול מן הממשלה הלוואה נוחה

בפריסה של כ-15 שנה. מסגור סוגיית תקצוב התחרות הראה שלוש נטיות עיקריות: ראשית, הבדלים בולטים בין הצהרות ראש הממשלה נתניהו, שר האוצר כחלון ושאר השרים לגבי מימון התחרות עם זכייתה של ישראל באירוויזיון (וחשוב לציין, לאור ביטחונם המוחלט באותה העת כי הוא עתיד להיערך בירושלים) לבין הצהרותיהם שלושה חודשים לאחר מכן, כאשר הבינו כי ייתכן מאוד שעיר הבירה לא תהא זו אשר תארח את התחרות. לדוגמה, ב-13.5.18 (יום לאחר הניצחון באירוויזיון), צוטט שר התיירות יריב לוין **בהארץ** (גבריאלה דוידוביץ'-ויסברג): "בדומה לאירוח מרוץ הגירו דה איטליה שנפתח בירושלים, מגוון משרדי ממשלה יבקשו להשתתף באירוע ויתרמו מתקציבם, ובהם משרדי התיירות, האוצר, התרבות וביטחון הפנים". באמצע חודש אוגוסט, לעומת זאת, הצהרות הגורמים הממשלתיים היו שונות בתכלית (Ynet, מורן אזולאי ואלכסנדרה לוקש, 13.8.19):

שר האוצר משה כחלון התייחס הבוקר לאפשרות של ביטול תחרות האירוויזיון בישראל: "אני חושב שהתאגיד עשה שגיאה חמורה. הוא צריך לעבוד כמו כל גוף ממשלתי [...] הם מסוגלים להעמיד אותה [את הערבות לקיום התחרות] מתקציבם תוך דקה". הוא הוסיף: "אם הם לא יעבירו את הערבות, הם יעשו טעות חמורה ויעבדו בניגוד לכללים ובניגוד להוראות".

הן גורמים ביקורתיים בתקשורת והן אנשי תאגיד השידור הציבורי טענו כי היפוך המגמה ביחס הממשלה לנושא מימון האירוויזיון היה קשור בשיקולים פוליטיים, ובעיקר, כאמור, סביב שאלת קיום התחרות בירושלים או מחוצה לה.

שנית, חשוב לציין כי היחסים שבין ממשלת נתניהו לבין תאגיד השידור הציבורי התאפיינו במתיחות פוליטית-כלכלית חריפה עוד טרם הניצחון באירוויזיון. רצונו של נתניהו היה לסגור את התאגיד באמצעות חוק, או לחלופין לפצל ממנו את חטיבת החדשות (אותה הוא תפס כמוטה פוליטית נגדו ונגד משפחתו). לנוכח הניצחון באירוויזיון, בחר תאגיד השידור הציבורי לעשות שימוש מוצהר בתחרות, ובעיקר בעניינה וברצונה של הממשלה לקיימה בארץ, על מנת למנוע את סכנת סגירתו או פיצולו לחטיבות שונות. בפניה לאיגוד השידור האירופי, ביקש התאגיד שיובהר לממשלת ישראל כי מדינה יכולה להשתתף באירוויזיון, ובוודאי לארחו, אך ורק אם לרשות השידור הציבורית שלה יש חטיבת חדשות. פניה זו נפלה על אוזניים קשובות אצל העמיתים מאירופה (Ynet, 18.6.18, אביב גוטר): "ממכתב שנשלח לממשלה עולה כי אם תפוצל חטיבת החדשות לתאגיד נפרד, ה-EBU צפוי לשלול את חברות התאגיד – דבר שעשוי להטיל ספק על קיומו של האירוויזיון בישראל". בתאריך 26.6.18, בעקבות פניה זו, אכן ביטלה החלטת ממשלה רשמית את החוק לפיצול התאגיד. ב-Ynet נכתב: "כדי לא לפגוע באירוויזיון בארץ: נתניהו התקפל – התאגיד לא יפוצל", וכן "מה לא עושים כדי לאפשר את קיום האירוויזיון בישראל?" (איתמר אייכנר ורן בוקר).

שלישית, שיח ביקורתי בעל ניחוח חברתי-מעמדי יותר, אשר התעורר בחלק מן הידיעות, שם בסימן שאלה את כדאיות אירוח התחרות היקרה. במסגרתו נטען כי ייתכן שיש לעשות שימוש בעשרות

מיליוני השקלים הממומנים מכספי ציבור, על מנת לקדם נושאים מסדר עדיפות לאומי גבוה יותר, כגון: בריאות, חברה ורווחה. כתבה בהארץ העלתה את השאלה "האם ההשקעה באירוויזיון באמת משתלמת?", והראתה כי מרבית תחנות הטלוויזיה הציבוריות והמדינות אשר אירחו את התחרות (בעיקר אלו היציבות פחות), נחלו בסופו של דבר הפסדים כבדים (נתי טוקר, גבריאלה דוידוביץ'-ויסברג, 16.9.18). בדומה, בישראל היום נכתב (ניר וולף, 31.5.18):

אירוח האירוויזיון מביא אתו כבוד וחשיפה בינלאומית, אבל גם כאב ראש כלכלי לא קטן למדינות המתלבטות אם להשקיע את הכסף בתחרות או בנושאים דחופים יותר. כלכלנים [...] שחקרו את הנושא, מצאו כי לטווח הקצר נרשמת עלייה קטנה בתיירות למדינה המארחת, וגם דחיפה מזערית לכלכלה המקומית. אולם יתרונות לטווח ארוך קשים יותר לחיזוי.

אם כן, גם הסיקור התקשורתי של מימון תחרות האירוויזיון הראה קשר מובהק לנושאים פוליטיים וחברתיים וכן למתחים בין התקשורת והשלטון בישראל. המחלוקת סביב המימון כללה, בין השאר, ביטול חוק, העברה של החלטת ממשלה ייעודית וכן ביקורת מסוימת מן הפרספקטיבה החברתית על ההוצאה הציבורית לצורך קיום התחרות.

לסיכום, מסגור תחרות האירוויזיון בישראל בכל שלושת העיתונים האלקטרוניים אשר נבחנו, ביטא מתיחויות על רקע פוליטי, דתי, גיאוגרפי ואף חברתי-מעמדי (אך לא על רקע לאומי). בנוסף, נצפו תיאורים עקיבים של שיח המשקף טראומה וחרדה מפני ביטול אפשרי של התחרות, בעיקר (אך לא רק) סביב ההקשר המבצעי-ביטחוני. סיקור התחרות התאפיין ונכרך גם בפוליטיזציה ובבולטות אידאולוגית-לאומית.

דיון וסיכום

מחקר זה מצטרף לשורת מחקרים (למשל, Highfield, Harrington, & Bruns, 2013), אשר נעזרו בתחרות האירוויזיון על מנת להסביר תופעות חברתיות רחבות. כמו כן, המחקר מעוגן בתפיסת התקשורת כתרבות (רגב, 2008; Carey, 1989). כלומר, הוא מבוסס על ההנחה ועל הציפייה כי התקשורת מהווה שיקוף של תהליכים חברתיים ותרבותיים המתקיימים מחוץ לזירה התקשורתית גרידא. החידוש המתודולוגי במאמר הוא גישתו המחקרית, בכך שבנוסף לתפיסת האירוויזיון וחקירתו כאירוע מדיה (Dayan & Katz, 1994), או כפלטפורמה תקשורתית-מיתוגית של מדינות בזירה הבינלאומית (Jordan, 2011), הוקנתה משמעות גם לבחינת המסגור והסיקור החדשותיים של התחרות לאורך זמן.

בהקשר הפוליטי, סיקור האירוויזיון שיקף את מה שמתואר בספרות כשסע הניציוני בחברה בישראל, וכן את המחלוקות העיקריות העומדות בליבת שסע זה (אריאן, 1999). לדוגמה, נושא חלוקת הארץ בא לידי ביטוי בוויכוח שבין השרה רגב לבין תאגיד השידור הציבורי "כאן" בנוגע לצילום הגלויות המקדימות בשטחי הגדה המערבית. בנוסף, סוגיית גבולות הפעלת הכוח בסכסוך הישראלי-פלסטיני עלתה אף היא סביב השאלה עד כמה קיום האירוויזיון מהווה שיקול מרסן בעימות אל מול ארגון החמאס, וכן בטענות תושבי הדרום כלפי הממשלה בהקשר זה. כמו כן, שאלת קיומה של התחרות בירושלים או בתל אביב הצביעה על המחלוקת סביב נאמנות לערכים אוניברסליים (אשר ביטאו עיתונאים מצדה השמאלי של המפה הפוליטית, שטענו כי תל אביב מתאימה יותר לאירוח התחרות בשל פתיחותה לקהילה הבינלאומית ולקהילה הגאה) או לערכים פרטיקולאריים (אשר ביטאו גורמים ממשלתיים, שטענו כי על האירוויזיון להתקיים בירושלים או לא להתקיים בארץ כלל, ובשלב מאוחר יותר סירבו לממן את התחרות בשל העברתה לתל אביב).

בהקשר הדתי, מסגור התחרות התאפיין בבולטות של אחת מן הדילמות המשמעותיות ביותר של השסע הדתי-חילוני: הסטטוס קוו ושמירת השבת במקומות ציבוריים (בן-פורת, 2016; דון-יחיא, 2001). זאת, בעיקר לנוכח העובדה כי מדובר באירוע הממומן, כך או אחרת, מכספי ציבור. מצד אחד, ניתן היה למצוא את העמדה הדתית המסורתית של גורמים חרדים בממשלת ישראל ושל רבנים שונים בירושלים ובכלל, לפיה אסור ש"הדבר יפגע חלילה בקדושת השבת". מן העבר השני, ניצבה העמדה החילונית הקלאסית, הרואה בדת כחסם בפני "פתיחות לעולם". חשוב לציין כי השיח התקשורתי הער על האמנים שסירבו להופיע בשבת (שיח ששיקף אף הוא את השסע הדתי-חילוני) היה פעמים רבות, ולמרבה ההפתעה, שיח אידאולוגי, ענייני ומנומק היטב משני צדי המתרחס (ראו, למשל, כתבה מאת שטרן, הארץ, 4.2.19). זהו אפיון שלא התקיים בהקשר של השסע הפוליטי, אשר היה פופוליסטי ורדוד יותר (ראו לדוגמה את התבטאויותיה של השרה רגב). ייתכן כי הבדל זה מצביע על עומקה המשמעותי יותר של המחלוקת הפוליטית בישראל לעומת זו הדתית, לפחות נכון לימינו (אם כי כיום פעמים רבות קשה להפריד בין השתיים).

השסע המבחין בין מרכז לפריפריה וכן השסע המעמדי (בן-פורת, 2001; פלד, 2001) בלטו אף הם בסיקור האירוויזיון, אמנם במידה פחותה יותר (אולי בדומה למעמדם השולי של שסעים אלו בשיח הציבורי בכלל). לדוגמה, תיוגה של התחרות כ"בועה" המתקיימת במקביל לסבלם של תושבי הפריפריה בדרום הארץ לאור המצוקה הביטחונית באזורם. כעסם של תושבי הדרום שיקף שיח כללי יותר המתחבר לדימוי של "מדינת תל אביב", המתאפיינת לכאורה בעצמאות ובנבדלות כלכלית, פוליטית, ביטחונית ותרבותית, ובעמדת עליונות אל מול הפריפריה (עמית, 2016; פלד, 2001). בהקשר המעמדי, ניצבה שאלת כדאיות ההשקעה בתחרות או הפניית תקציביה לסוגיות הנתפסות כמשמעותיות יותר לתפקוד החברה, כגון: רווחה, חינוך או בריאות.

חוקרים שונים תארו את החברה בישראל ככזו המצויה "בעומס יתר" (הורוביץ וליסק, 1990) וכן כחברה המתאפיינת בשיח של טראומה (Lebel, 2011). בנוסף על העיסוק בשסעים הפנימיים, הרי שגם תיאורים אלו השתקפו מבעד לסיקור האירוויזיון בישראל. ראשית, המסגור התאפיין בעיסוק חרדתי, אובססיבי וסנסציוני באפשרות שהתחרות תבוטל (כאמור, הביטוי "האירוויזיון בסכנה" חזר על עצמו חמישים פעם בשלושת העיתונים). מעניין לציין כי לפחות בחלק ניכר של המקרים, אולי למעט הנושא הביטחוני, היה ממד לא רציונאלי בחשש זה. למשל, עלתה האפשרות שייתכן שהתחרות תבוטל בשל טענה שהשיר הישראלי המנצח דומה באופן חשוד לשיר מפורסם אחר, טענה העולה כמעט מדי שנה. באורח פרדוקסלי, דווקא איגוד השידור האירופי הוא אשר פרסם פעם אחר פעם הודעות המבהירות שהאירוויזיון אמנם עתיד להתקיים בישראל. ללמדנו, אולי, שאכן אלמנט הלחץ והחרדה הוא מאפיין תרבותי-מקומי. שנית, שיח הטרומה נצפה בעיקרו סביב חילופי המהלומות בין ישראל לבין ארגון החמאס. בכלל זאת, אף נושא השכול, המהווה נדבך חשוב בשיח זה בישראל (Lebel, 2011), קיבל ביטוי בתקשורת בהקשר של ארבעת האזרחים ההרוגים כתוצאה מסבב הלחימה כשבועיים לפני התחרות. במקרים אחדים, הטרומה והשכול נכרכו ישירות בסיקור התחרות: "החשש מהפגיעה באירוויזיון גדול מהחשש מפגיעה באזרחי הדרום. זה צריך להיגמר במוות כדי שמישהו יפסיק את זה".

לבסוף, לאורך כל תקופת הסיקור, בכל העיתונים ובכלל מסגרות החשיבה, ניתן היה לזהות פוליטיזציה עמוקה ובולטות אידאולוגית (אריאן, 1999; הורוביץ וליסק, 1990). במסגרת זו נכללו שאלות מרחיקות לכת על דמותה ההיסטורית והנוכחית של ישראל וכן על הסכסוך הישראלי-פלסטיני. נראה כי הפוליטיזציה שאפיינה את הדיון סביב העיר המארחת היא דוגמה טובה לשונותה המובהקת של ישראל לעומת רובן המכריע של המדינות המשתתפות באירוויזיון. בעוד הדיון על העיר המארחת הוא בדרך כלל נוהלי, כלכלי ותיירותי (Panea, 2018), הרי בישראל הוא נסב בעיקרו סביב ההכרה הבינלאומית בירושלים כבירתה. זהו ביטוי מובהק לדגש על הזהות הקולקטיבית הלאומית, וכן לתפיסת המדינה לא רק ככלי שנועד לשרת את האזרח (כפי שנהוג כיום בקרב מרבית האזרחים במערב), אלא גם כמטרה היסטורית בפני עצמה. בהקשר של הקריאות לחרם הבינלאומי על התחרות, ניתן היה לזהות טרמינולוגיה המתאפיינת בגיוס אידאולוגי מובהק של העיתונאים, כל אחד על פי עמדתו הפוליטית, עם תיאורים סנסציוניים חוזרים, כגון: "יש כיבוש, אין אירוויזיון" או "החרם האירי צבוע ופתטי".

לסיכום, אם נחזור לטענתו של Panea (2018), לפיה תחרות האירוויזיון, על שיריה ואירוחה, היוותה לא פעם ביטוי לתרבות בישראל, הרי המסקנה המרכזית של המאמר הנוכחי מרחיבה את תוקף אמירתו גם לסיקור החדשותי של אירוח האירוויזיון בתל אביב ב-2019. בדומה לתחרויות ספורט ולאירועי תרבות ומדיה אחרים, נראה שמשמעותו הפוליטית של האירוויזיון (Yair, 2019), הן ברמת המדינה פנימה הן ברמת היחסים הבינלאומיים, חורגת בהרבה מתחרות שירים גרידא. הכיסוי התקשורתי של מה שנדמה לכאורה כתחרות בידור בלבד, קיפל בתוכו שיח עמוק הקשור במאפיינים הבסיסיים – ההיסטוריים והתרבותיים – של החברה והמערכת הפוליטית בישראל.

רשימת המקורות

- אנוך, י' (2002). **מבוא לסוציולוגיה**. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- אריאן, א' (1999). **ביטחון בצל איום: דעת קהל בישראל בנושאי מלחמה ושלום**. תל אביב: מרכז יפה.
- בן-פורת, א' (2001). אי שוויון חברתי בישראל. בתוך: א' יער וז' שביט (עורכים), **מגמות בחברה הישראלית** (עמ' 487-501). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- בן-פורת, ג' (2016). **הלכה למעשה: חילון של המרחב הציבורי בישראל**. חיפה: פרדס.
- גירץ, ק' (1990). תיאור גדוש: לקראת תיאוריית תרבות פרשנית. בתוך: מ' ברינקר (עורך), **פרשנות של תרבויות** (עמ' 15-39). תל אביב: כתר.
- גרינוולד, ג' (2018). "האומנם 'הגבר היחיד בממשלה'? השיח המגדרי סביב ראש הממשלה גולדה מאיר בבחירות לכנסת השביעית בידיעות אחרונות ובהארץ". **קשר**, 51, עמ' 37-47.
- דון-יחיא, א' (2001). גבולות הזהות הלאומית ומגבלות הפוליטיקה של ההסדרה. בתוך: צ' צמרת וחי' יבלונקה (עורכים), **העשור השני תשי"ח-תשכ"ח** (עמ' 79-100). ירושלים: יד בן צבי.
- הורוביץ, ד' וליסק, מ' (1990). **מצוקות באוטופיה: ישראל – חברה בעומס יתר**. תל אביב: עם עובד.
- כהן, א' וזיסר, ב' (2003). **מהשלמה להסלמה**. תל אביב: שוקן.
- ליפסט, ס' מ' (1972). **האדם המדיני** (תרגום א' אשכנזי). תל אביב: יחדיו.
- סמוחה, ס' (1999). אופציית הסטטוס-קוו: ישראל כדמוקרטיה אתנית – מדינה יהודית-דמוקרטית. בתוך: ש' אוסצקי-לזר, א' גנאם וא' פפה (עורכים), **7 דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבים בישראל** (עמ' 23-77). גבעת חביבה: המכון לחקר השלום.
- עמית, חי' (15 בינואר, 2016). האם באמת קיימת מדינת תל אביב? **הארץ**. אוחר ב-10.10.2020, זמין: <https://www.themarker.com/markerweek/1.2822610>
- פלד, י' (2001). הצלחתה האלקטוראלית המתמשכת של ש"ס: ניתוח על פי מודל חלוקת העבודה התרבותית. בתוך: א' אריאן ומ' שמיר (עורכים), **הבחירות בישראל: 1999** (עמ' 137-169). ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.
- קמה, ע' (2004). קריאה פעילה: רב-תרבותיות ואילוצי השיח ההגמוני. בתוך: ת' ליבס, ע' קמה ומ' טלמון (עורכים), **תקשורת כתרבות: יצירת משמעות כמפגש בין טקסט לבין קוראים** (עמ' 470-441). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- קמה, ע' (2005). "חטיבה אנושית אחת, עם ישראלי אחד": על כינון זהויות קיבוציות במכתבים למערכת "הארץ". תל אביב: מכון חיים הרצוג לתקשורת, חברה ופוליטיקה.
- רגב, מ' (2008). אסכולת בירמינגהם ולימודי התרבות כתחום הגות ומחקר: רגעים בולטים וכיוונים מרכזיים. **חברה, תרבות וייצוג** (חלק א, עמ' 9-30). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- Baker, C. (2017). The 'gay Olympics': The Eurovision Song Contest and the politics of LGBT/European belonging". *European Journal of International Relations*, 23(1), 97-121.
- Belkind, N. (2010). A message for peace or a tool for oppression? Israeli Jewish-Arab duo Achinoam Nini and Mira Awad's representation of Israel at Eurovision 2009. *Current Musicology*, 89, 7-35.

- Borah, P. (2011). Conceptual issues in framing theory: A systematic examination of the decade's literature. *Journal of Communication*, 61, 246-263.
- Carey, J. W. (1989). *Communication as Culture: Essay on Media and Society*. London: Routledge.
- Cassiday, J. A. (2014). Post-Soviet pop goes gay: Russian's trajectory to Eurovision victory. *The Russian Review*, 73, 1-23.
- Dayan, D. & Katz, E. (1994). *Media Events: The Live Broadcasting of History*. Harvard: Harvard University Press.
- Entman, R. (2004). *Projection of Power: Framing News, Public Opinion and U.S. Foreign Policy*. Chicago: University of Chicago Press.
- Galtung, Y. & Ruge, M. H. (1965). The structure of foreign news: The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers. *Journal of Peace Research*, 2, 64-90.
- Gamson, W. A. (1992). *Talking Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ginsburg, V. & Noury, A. G. (2007). The Eurovision Song Contest: Is voting political or cultural? *European Journal of Political Economy*, 24, 41-52.
- Greenwald, G. & Lehman-Wilzig, S. (2019). "Is she still 'the legendary Jewish mother'? A comparative look at Golda Meir's and Tzipi Livni's election campaign coverage in the Israeli Press". *Israel Affairs*, 25(1), pp. 42-64.
- Highfield, T., Harrington, S. & Bruns, A. (2013). Twitter as a technology for audiencing and fandom. *Information, Communication & Society*, 16(3), 315-339.
- Jordan, P. (2011). *The Eurovision Song Contest: Nation branding and nation building in Estonia and Ukraine*. Glasgow: University of Glasgow.
- Kalir, B. (2015). The Jewish state of anxiety: Between moral obligation and fearism in the treatment of African asylum seekers in Israel. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 41(4), 580-598.
- Kama, A. (2011). Parading proudly into the mainstream: Gay & lesbian immersion in the civil core. In G. Ben-Porat & B. Turner (eds.), *The contradictions of Israeli citizenship: Land, religion and state* (pp. 180-202). Abingdon: Routledge.
- Lebel, U. (2011). Panopticon of death: Institutional design of bereavement. *Acta Sociologica*, 54(4), 351-366.
- Lemish, D. (2004). "My kind of campfire": The Eurovision Song Contest and Israeli gay men. *Popular Communication*, 2(1), 41-63.
- Lemish, D. (2007). Gay brotherhood: Israeli gay men and the Eurovision Song Contest. In R. Tobin (ed.), *A Song for Europe* (pp. 123-134). London: Routledge.
- Miazhevich, G. (2017). Paradoxes of new media: Digital discourses on Eurovision 2014, media flows and post-Soviet nation-building. *New Media & Society*, 19(2), 199-216.

- Nossek, H. (2004). Our news and their news: The role of national identity in the coverage of foreign news. *Journalism*, 5(3), 343-368.
- Panea, J. L. (2018). Identity, spectacle and representation: Israeli entries at the Eurovision Song Contest". *Doxa Communication*, 27, 121-145.
- Ponterotto, J. S. (2006). Brief note on the origins, evolution and meaning of the qualitative research concept: Thick description. *The Qualitative Report*, 11(3), 538-549.
- Scheufele, D. A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of Communication*, 49(1), 103-122.
- Singleton, B., Fricker, K. & Moreo, E. (2007). Performing the queer network: Fans and families at the Eurovision Song Contest. *Journal of Queer Studies in Finland (SQS)*, 2. Retrieved on 10.10.2020 from: journal.fi/sqs/article/download/53665/16787
- Yair, G. (1995). 'Unite unite Europe': The political and cultural structure of Europe as reflected in the Eurovision Song Contest. *Social Networks*, 17, 147-161.
- Yair G. (2019). Douze point: Eurovisions and Euro-Divisions in the Eurovision Song Contest – Review of two decades of research. *European Journal of Cultural Studies*, 22(5-6), 1013-1029.
- Yair, G. & Maman, D. (1996). The persistent structure of hegemony: Politics and culture in the Eurovision Song Contest. *Acta Sociologica*, 39(3), 309-325.